

جمهوری اسلامی ایران

مدیریت حوزه علمیه استان قم

رساله علمی سطح ۳

بررسی آداب و اخلاق امام جماعت موفق از منظر قرآن و احادیث

راهنما:

حجت الاسلام و المسلمین حافظ نجفی

مشاور:

حجت الاسلام و المسلمین سید ابوالفضل بهشتی پور

محقق:

سید محمد حسن بهشتی پور

سال تدوین: ۱۳۹۶

چکیده

در این رساله آداب، اخلاق و به طورکل عواملی که در موفقیت امام جماعت مؤثر هستند، مورد بررسی و تحقیق قرار گرفته است.

بدون تردید امام جماعت از عناصر کلیدی و مهم یک جامعه اسلامی است چون از یک طرف مورد مراجعات مردمی و از طرف دیگر رکن اصلی و اساسی نماز جماعت است؛ امام خمینی رحمه الله علیه در مورد نماز فرمودند: نماز پشتوانه ملت است و به طریق اولی نماز جماعت پشتوانه‌ایی مستحکمت‌تر و قویتر برای ملت و پیشبرد اهداف اسلامی و امام جماعت اساس نماز جماعت است.

پس در این رساله با بررسی عواملی تأثیرگذار برای موفقیت هر چه بیشتر ائمه جماعات و ارزش‌ها و توانمندی‌های پنهان ایشان و همچنین برپایی هر چه باشکوهتر نمازهای جماعت و برکات و فضیلت‌های آن پرداخته شده است. اما روش تحقیق در این رساله روشی جامع و کامل از مطالعه کتابخانه‌ایی و نرم‌افزاری و حتی عملکرد میدانی برای کسب تجربه‌های ائمه جماعات موفق استفاده شده است تا رساله‌ای جامع و کامل به عنوان منبعی معتبر برای ائمه جماعات و عموم مردم قرار گیرد.

کلیدواژه‌ها: اخلاق، قرآن، آداب، امام جماعت، احادیث

فهرست مطالب

بخش اول: کلیات و مفاهیم.....	۱
فصل اول: کلیات.....	۲
۱. بیان مسئله:.....	۳
۲. اهمیت و ضرورت آن:.....	۴
۳. اهداف و فواید تحقیق.....	۶
۴. پیشینه تحقیق:.....	۷
۵. سؤالات تحقیق.....	۸
سؤال اصلی:.....	۸
سؤالات فرعی:.....	۸
۶. فرضیه تحقیق.....	۹
۷. نوع تحقیق:.....	۹
۸. روش پژوهش.....	۹
فصل دوم: مفاهیم.....	۱۰
۱. آداب:.....	۱۱
۲. اخلاق:.....	۱۱
۳. امام جماعت (پیش نماز):.....	۱۲
۴. موفقیت:.....	۱۲

بخش دوّم: فضیلت و آثار نماز جماعت.....	۱۴
فصل اوّل: فضیلت و ثواب نماز جماعت.....	۱۵
فصل دوّم: آثار نماز جماعت.....	۱۸
گفتار اوّل: آثار معنوی.....	۱۹
۱- ترفیع درجه و بالارفتن مقام مؤمن.....	۱۹
۲- مشمول و مورد محبّت الهی.....	۲۰
۳- کفاره گناهان.....	۲۱
۴- استجابت دعا.....	۲۲
۵- مقام شفاعت.....	۲۳
گفتار دوّم: آثار اخلاقی.....	۲۳
۱- پاکسازی از رزائل اخلاقی.....	۲۳
۲- ایجاد آرامش در روان و اعصاب.....	۲۴
گفتار سوّم: آثار اجتماعی.....	۲۵
۱- دیدار همگانی و اطلاع از احوال یکدیگر.....	۲۵
۲- شناسایی افراد.....	۲۵
۳- تعاون و همکاری اجتماعی.....	۲۶
۴- شسته شدن کینهها و مبارزه با روحیه فردگرایی و انزواطلبی.....	۲۷
۶- وقت شناسی.....	۲۸
گفتار چهارم: آثار سیاسی.....	۲۹
۱- وحدت حقیقی و شکوه و عظمت مسلمین.....	۲۹
۲- نماز جمعه مصداق بارز سیاسی، نماز جماعت.....	۲۹

بخش سوّم: جایگاه امام جماعت و ویژگیها و عوامل مؤثر در موفقیت ایشان از منظر قرآن و حدیث ۳۱

فصل اوّل: جایگاه امام جماعت..... ۳۲

۱- جایگاه معنوی : ۳۳

۲- جایگاه اجتماعی: ۳۴

۳- جایگاه علمی : ۳۵

۴- جایگاه خاص امام جماعت : ۳۶

فصل دوّم: ویژگیها و عوامل مؤثر در موفقیت امام جماعت از منظر قرآن و حدیث..... ۳۸

مبحث اوّل : ویژگیهای امام جماعت موفّق از منظر قرآن و حدیث..... ۳۹

گفتار اوّل: اخلاق فردی..... ۴۰

۱- ساده زیستی ۴۰

۲- صدق الحدیث..... ۴۱

گفتار دوم: اخلاق اجتماعی..... ۴۲

۱- حسن خلق..... ۴۲

۲- سعه صدر..... ۴۸

۲-۱- حقیقت سعه صدر: ۴۹

۲-۲- نشانه‌های سعه صدر : ۵۰

۲-۲- آثار و برکات سعه صدر : ۵۱

۳- رفق و مدارا..... ۵۱

۳-۱- جایگاه رفق و مدارا: ۵۲

۳-۳- حقیقت مدارا با مخالفین: ۵۴

۳-۳- راهکار عملی رفق و مدارا: ۵۵

مبحث دوّم : عوامل مؤثر در موفقیت امام جماعت از منظر قرآن و حدیث..... ۵۶

۱- ارتباطات اجتماعی: ۵۶

- ۵۸..... ۱-۱- ملاک حضور امام جماعت:
- ۵۹..... ۱-۲- مجالسی که شایسته است امام جماعت حضور پررنگتری داشته باشد:
- ۶۱..... نکته مهم:
- ۶۲..... ۱-۳- مدت زمان حضور:
- ۶۲..... ۲- خدمت به بندگان خدا و توجه به آنان:
- ۶۳..... ۱-۲- حقیقت خدمت به مردم:
- ۶۵..... ۲-۲- عاقبت ترک خدمت:
- ۶۶..... ۲-۳- انواع خدمت:
- ۷۴..... ۳- مشورت .....
- ۷۶..... ۳-۱- ویژگی های مشاور.....
- ۸۰..... ۳-۲- دایره و محدوده مشورت .....
- ۸۱..... ۴- اداء امانت.....
- ۸۲..... ۴-۱- طریق و چگونگی رساندن این امانت الهی به مردم:
- ۸۴..... ۵- رعایت آداب فردی.....
- ۸۵..... ۵-۱- پاکیزگی و آراستگی.....
- ۹۸..... ۶- رعایت آداب اجتماعی.....
- ۹۹..... ۶-۱- رعایت حال اضعف مأمومین:
- ۱۰۰..... ۶-۲- سفارش معصومین علیهم السلام در مورد رعایت حال مأمومین در نماز:
- ۱۰۳..... ۶-۳- رعایت حال اشخاص در غیر نماز:
- ۱۰۶..... ۷- ایجاد نظم در نماز جماعت:
- ۱۱۰..... ۸- آداب سخن گفتن:
- ۱۱۳..... ۸-۱- سخن به اندازه فهم مخاطبین:

- ۱۱۵ ..... ۸-۲- اندیشه قبل از سخن
- ۱۱۶ ..... ۸-۳- نگاه عادلانه به مخاطبین:
- ۱۱۶ ..... ۸-۴- ملایمت در سخن:
- ۱۱۸ ..... ۸-۵- عامل بودن خود گوینده به سخنان خویش:
- ۱۱۹ ..... ۸-۶- چهره خندان هنگام سخن:
- ۱۲۰ ..... ۹- معنویت
- ۱۲۱ ..... ۹-۱- اهتمام به نمازهای مستحبی خصوصاً نوافل:
- ۱۲۵ ..... ۹-۲- عدم تقدم چیزی بر نماز:
- ۱۲۷ ..... ۱۰-۱- توان علمی
- ۱۲۸ ..... ۱۰-۱- ارزش علم:
- ۱۳۰ ..... ۱۰-۲- امام جماعت و علمی که در شأن اوست:
- بخش چهارم: نمونه‌هایی از ائمه جماعات موقّی در شهر مقدّس قم..... ۱۳۲**
- ۱۳۳ ..... نمونه اول: امام جماعت مسجد شهداء ۲۰ متری قدس (زاویه).
- ۱۳۶ ..... نمونه دوم: امام جماعت مسجد امام صادق علیه السلام و اقع در فرهنگیان (باجک ۳).
- ۱۳۸ ..... نمونه سوم: امام جماعت مسجد حضرت ابوالفضل علیه السلام.
- ۱۴۰ ..... نمونه چهارم: امام جماعت مسجد صاحب الزمان علیه السلام.
- ۱۴۳ ..... نمونه پنجم: امام جماعت مسجد چهارده معصوم علیهم السلام.
- نتیجه‌گیری نهایی..... ۱۴۷**
- فهرست منابع..... ۱۴۹**